

Կ-051-23.08.2012-ԳԲ-010/2

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ  
ՕՐԵՆՔՆ**

**<<ԿԵՆՂԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԱՍԻՆ>> ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ  
ՕՐԵՆՔՈՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

**ՀՈՂԿԱԾ 1.** <<Կենդանական աշխարհի մասին>> Հայաստանի Հանրապետության 2000 թվականի ապրիլի 3-ի ՀՕ-52 օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 1-ին հոդվածում`

1) հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր պարբերությամբ.

<<Վայրի կենդանի` բնության կողմից ստեղծված, բնական ընտրությամբ (առանց մարդու միջամտության) առաջացած, բնական ազատ պայմաններում ապրող կենդանիներ, այդ կենդանիների տեսակների անազատ և կիսաազատ պայմաններում պահվող առանձնյակներ ու դրանց սերունդներ.>>

2) երկրորդ պարբերությունը շարադրել նոր խմբագրությամբ.

<<անազատ պայմաններում պահվող վայրի կենդանի` կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների առանձնյակներ, որոնք գտնվում են ոչ բնական պայմաններում, որոնց տեղաշարժերը սահմանափակված են որոշակի տարածքով և կենդանու կենսաապահովումը իրականացնում է պահողը.>>

3) տասնհինգերորդ պարբերությունը շարադրել նոր խմբագրությամբ.

<<կիսաազատ պայմաններում պահվող վայրի կենդանի` կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների առանձնյակներ, որոնք գտնվում են բնական պայմաններում, որոնց տեղաշարժերը սահմանափակված են բնական կամ արհեստական սահմաններով և կենդանու կենսաապահովումը մասամբ իրականացնում է պահողը.>>:

**ՀՈՂԿԱԾ 2.** Օրենքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր 27.1-27.2 հոդվածներով.

**<<ՀՈՂԿԱԾ 27.1. ԱՆԱԶԱՏ ԵՎ ԿԻՍԱԱԶԱՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՄ ԿԱՅՐԻ ԿԵՆՂԱՆԻՆԵՐԻ, ԱՅՂ ԹՎՈՒՄ` ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԳՐՔՈՒՄ ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԿԵՆՂԱՆԻՆԵՐԻ ՊԱՀԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ**

1. Անազատ և կիսաազատ պայմաններում վայրի կենդանիների պահելու պայմանները պետք է ապահովեն դրանց կենսաբանական, անհատական և տեսակային առանձնահատկությունները, առողջությունը և կյանքի անվտանգությունը, ինչպես նաև բացառեն պահելու վայրից կենդանիների փախուստը: Փախուստը բացառելու և մշտական վերահսկողությունն արդյունավետ իրականացնելու նպատակով անազատ և կիսաազատ պայմաններում պահվող վայրի կենդանիները համարակալված օղակավորվում են:

Սույն մասով նախատեսված պայմանների առկայության դեպքում, անազատ և կիսաազատ պայմաններում վայրի կենդանիների վերարտադրությունը բնապահպանական և որսի համար օգտագործելու նպատակով կարող է իրականացվել` բացառելով պահվող կենդանիների միջտեսակային խաչասերումը:

2. Անազատ և կիսաազատ պայմաններում վայրի կենդանիներին, այդ թվում` Հայաստանի Հանրապետության Կարմիր գրքում գրանցված կենդանիներին պահելու տարածքների նվազագույն չափերը սահմանում է լիազորված մարմինը, ելնելով տվյալ կենդանու առանձնահատկություններից: Ձագերով և հղի առանձնյակների առողջությունը և կյանքի անվտանգությունը ապահովելու նպատակով դրանց համար պետք է ստեղծվեն հատուկ պայմաններ` հաշվի առնելով նրանց տեսակային առանձնահատկությունները:

Սույն մասով նշված չափերը չեն տարածվում այն վայրի կենդանիների վրա, որոնք բազմացվում և աճեցվում են ուսումնական փորձերի, կենսաբանական թեստավորման, սննդում կամ այլ կենդանիների համար որպես կեր օգտագործելու և արգասիք ստանալու նպատակներով:

3. Անազատ և կիսաազատ պայմաններում վայրի կենդանիները, այդ թվում՝ Հայաստանի Հանրապետության Կարմիր գրքում գրանցված կենդանիները պահվում են՝

1) կենդանիների վերարտադրություն իրականացնող տնտեսություններում՝ բուծման կենտրոններում.

2) կենդանաբանական այգիներում.

3) վնասված կենդանիների բուժում իրականացնող տնտեսություններում՝ վերականգնողական կենտրոններում.

4) որսորդական տնտեսություններում՝ կենդանիների վերարտադրության գոտիներում.

5) ֆիզիկական անձանց կողմից ստեղծված սույն օրենքի 27.1 հոդվածի առաջին մասի պայմաններն ապահովող առանձնացված տարածքներում:

Նշված տարածքներում կենդանիները կարող են պահվել մեծավանդակներում, վանդակներում, տերարիումներում, ջրավազաններում, ակվարիումներում և այլ տարանջատված տեղերում:

4. Կիսաազատ պայմաններում վայրի կենդանիներ պահելու և օգտագործելու իրավունք ունեցող իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով տրամադրված տարածքներում լիազորված մարմնի կողմից այդ անձանց կամ նրանց ներկայացուցիչների մասնակցությամբ նախապես կատարվում է վայրի կենդանիների օրենսդրությամբ սահմանված կարգով պետական հաշվառում և տվյալները գրանցվում են կենդանական աշխարհի կադաստրում:

5. Անազատ և կիսաազատ պայմաններում պահվող վայրի կենդանիների պետական հաշվառումն իրականացվում է սույն օրենքով սահմանված ժամկետներում, իսկ Հայաստանի Հանրապետության Կարմիր գրքում գրանցված կենդանիների հաշվառումը՝ յուրաքանչյուր տարի: Հաշվառման տվյալները ենթակա են պարտադիր հրապարակման, այդ թվում՝ լիազորված մարմնի կայքէջում տեղադրման միջոցով:

*ՀՈԴՎԱԾ 27.2. ԱՆԱԶԱՏ ԵՎ ԿԻՍԱԶԱՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՄ ՎԱՅՐԻ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ, ԱՅՂ ԹՎՈՒՄ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԳՐՔՈՒՄ ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԿԱՐԳԸ*

1. Անազատ պայմաններում պահվող վայրի կենդանիների օգտագործումը թույլատրվում է վերարտադրության, վերակլիմայավարժեցման, առևտրի, գիտահետազոտական, ուսումնական, առողջապահական, կենսաբանական թեստավորման, սննդի կամ այլ կենդանիների համար որպես կեր օգտագործելու, արգասիք ստանալու, մշակութային, գեղագիտական, բնության մեջ բաց թողնելու, որսի և որպես որսամիջոց (որսկան թռչուն, խաբսաբաղ ) օգտագործելու նպատակներով:

2. Կիսաազատ պայմաններում պահվող վայրի կենդանիների օգտագործումը թույլատրվում է վերարտադրության, վերակլիմայավարժեցման, առևտրի, գիտահետազոտական, ուսումնական, սննդի համար օգտագործելու, մշակութային, գեղագիտական, բնության մեջ բաց թողնելու և որսի նպատակներով:

3. Կիսաազատ պայմաններում պահվող Հայաստանի Հանրապետության Կարմիր գրքում գրանցված վայրի կենդանիների, կիսաազատ պայմաններում պահելու և օգտագործելու թույլտվություն ունեցողները, սկսած երկրորդ սերնդից կարող են լիազորված մարմնի կողմից սահմանված կարգով օգտագործել որսի, սննդի նպատակներով, եթե տվյալ տեսակի բուծման արդյունքում ապահովել են դրանց վերարտադրությունը:

4. Կիսաազատ պայմաններում պահվող՝ Հայաստանի Հանրապետության Կարմիր գրքում գրանցված վայրի կենդանիների, սկսած երկրորդ կենսունակ սերնդից, մինչև 10 տոկոսը լիազորված մարմնի թույլտվությամբ տրամադրվում է պահելու և օգտագործելու իրավունք ունեցող իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձանց որսի կամ այլ նպատակներով օգտագործելու համար, իսկ կոնկրետ տեսակի քանակի ավելացման վերաբերյալ հիմնավորված տվյալների առկայության դեպքում՝ լիազորված մարմնի թույլտվությամբ կարող է տրամադրվել սահմանված չափից ավելի:

5. Կիսաազատ պայմաններում պահվող՝ Հայաստանի Հանրապետության Կարմիր գրքում գրանցված վայրի կենդանիների, սկսած երկրորդ կենսունակ սերնդից, Կարմիր գրքում գրանցված վայրի կենդանիներ պահելու և օգտագործելու իրավունք ունեցող իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձինք բնություն են բաց թողնում՝ սույն օրենքի 14-րդ հոդվածով սահմանված կենդանիների Կարմիր գրքի հանձնաժողովի եզրակացությամբ տրված չափաքանակներին համապատասխան:

6. Որսի կամ այլ եղանակներով վայրի կենդանիներին օգտագործելու թույլտվություն չի կարող տրվել, եթե տվյալ տարածքում համապատասխան կենդանիների միջին քանակը ցածր է լիազորված մարմնի կողմից սահմանված նվազագույն չափաքանակից:

7. Կենդանիների տվյալ տեսակին բնորոշ կազմվածքին կամ այլ հատկանիշներին չհամապատասխանող՝ կիսաազատ պայմաններում պահվող վայրի կենդանիների այդ թվում՝ Հայաստանի Հանրապետության Կարմիր գրքում գրանցված վայրի կենդանիների առանձնյակները չեն կարող օգտագործվել սերունդ ստանալու և բնության մեջ բաց թողնելու նպատակով, իսկ որսորդական տնտեսություններում նման կենդանիները ենթակա են պարտադիր որսման: Լիազորված մարմնի թույլտվությամբ որսմանը կարող են ենթարկվել նաև՝

- 1) ծերության պատճառով՝ վերարտադրության տարիքն անցած,
- 2) պահվող կենդանիների հանդեպ չափազանց ագրեսիվ վարք դրսևորող,
- 3) մարդկանց կյանքին կամ առողջությանը անմիջական սպառնացող,
- 4) անբուժելի կամ վարակիչ հիվանդությամբ վարակված վայրի կենդանիները:

**ՀՈՂԿԱԾ 3.** Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

**Ա Մ Փ Ո Փ Ա Թ Ե Ր Թ**

**<<Կենդանական աշխարհի մասին>> Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին>>  
 Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի կապակցությամբ ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավոր Մ.Գրիգորյանի առաջարկությունների վերաբերյալ**

| Առարկության, առաջարկության հեղինակը:<br>Գրության ստացման ամսաթիվը, գրության համարը | Առարկության, առաջարկության բովանդակությունը  | Եզրակացություն   | Կատարված փոփոխությունները   |
|--|--|--|---|
| <p>&lt;&lt; Ազգային ժողովի պատգամավոր Մ.Գրիգորյան</p>                              | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Նախագծի 1-ին հոդվածի &lt;&lt;կատարել հետևյալ լրացումը և փոփոխությունները&gt;&gt; բառերը հանել:</li> <li>2. Նախագծի 1-ին հոդվածի 2-րդ և 3-րդ կետերի &lt;&lt;հետևյալ&gt;&gt; բառը փոխարինել &lt;&lt;նոր&gt;&gt; բառով:</li> <li>3. Նախագծի 1-ին հոդվածի 2-րդ և 3-րդ կետերի &lt;&lt;պահվող&gt;&gt; բառից հետո լրացնել &lt;&lt;վայրի&gt;&gt; բառը:</li> <li>4. Նախագծի 2-րդ հոդվածով լրացվող 27.1 հոդվածի 1-ին կետի &lt;&lt;կարիքները&gt;&gt; հստակեցնել կամ տալ սահմանում հասկացությունների մեջ:</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ընդունվել է:</li> <li>2. Ընդունվել է:</li> <li>3. Ընդունվել է:</li> <li>4. Ընդունվել է:</li> </ol> | <p>1. Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:</p> <p>2. Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:</p> <p>3. Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:</p> <p>4. Օրենքի նախագծի 27.1 հոդվածի 1-ին մասը շարադրվել է հետևյալ նոր խմբագրությամբ՝ &lt;&lt;Անազատ և կիսաազատ պայմաններում վայրի կենդանիների պահելու պայմանները պետք է ապահովեն դրանց կենսաբանական, անհատական և տեսակային առանձնահատկություններ, առողջությունը և կյանքի անվտանգությունը, ինչպես նաև բացառեն պահելու վայրից կենդանիների փախուստը&gt;&gt;:</p> |

|  |   |   |   |
|--|---|---|---|
|  | <p>5. Նախագծի 2-րդ հոդվածով լրացվող 27.1 հոդվածի 1-ին կետը &lt;&lt;ինչպես նաև բացառեն պահելու վայրից կենդանիների փախուստը&gt;&gt; բառերից հետո լրացնել նոր նախադասություն հետևյալ խմբագրությամբ. &lt;&lt;Փախուստը բացառելու և մշտական վերահսկողությունը արդյունավետ դարձնելու համար առաջարկվում է օրենքով սահմանել կիսաազատ պայմաններում գտնվող վայրի կենդանիների պարտադիր համարակալված օղակավորում պոպուլյացիայի, ինչպես նաև որսի վերահսկման համար&gt;&gt;:</p> <p>6. Նախագծի 2-րդ հոդվածով լրացվող 27.1 հոդվածի 3-րդ կետից հետո լրացնել նոր կետ հետևյալ խմբագրությամբ. &lt;&lt;Ձագերով և հղի առանձնյակների առողջությունը և կյանքի անվտանգությունը ապահովելու նպատակով նրանց համար պետք է ստեղծվեն հատուկ պայմաններ՝ հաշվի առնելով նրանց տեսակային առանձնահատկությունները&gt;&gt;:</p> <p>7. Նախագծի 2-րդ հոդվածով լրացվող 27.1 հոդվածի 4-րդ կետի 5-րդ ենթակետը հանել:</p> <p>8. Նախագծի 2-րդ հոդվածով լրացվող 27.1 հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ պարբերության &lt;&lt;Սույն հոդվածի 3-րդ մասով&gt;&gt; բառերը փոխարինել &lt;&lt;Սույն մասով&gt;&gt; բառերով, &lt;&lt;մորթի և այլ&gt;&gt; բառերը հանել&gt;&gt;:</p> | <p>5. Ընդունվել է:</p> <p>6. Ընդունվել է:</p> <p>7. Ընդունվել է մասամբ.</p> <p>8. Ընդունվել է</p> | <p>5. Օրենքի նախագծի 27.1 հոդվածի 1-ին մասը լրացվել է հետևյալ նոր նախադասությամբ՝ &lt;&lt;Փախուստը բացառելու և մշտական վերահսկողությունն արդյունավետ իրականացնելու նպատակով անազատ և կիսաազատ պայմաններում պահվող վայրի կենդանիները համարակալված օղակավորվում են&gt;&gt;:</p> <p>6. Կատարվել է համապատասխան լրացում:</p> <p>7. 5-րդ ենթակետի &lt;&lt;այդ նպատակով առանձնացված այլ տարածքներում&gt;&gt; բառերը փոխարինվել է &lt;&lt;ֆիզիկական անձանց կողմից ստեղծված սույն օրենքի 27.1 հոդվածի առաջին մասի պայմաններն ապահովող առանձնացված տարածքներում&gt;&gt; բառերով:</p> <p>8. Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:</p> |
|--|---|---|---|

|  |   |   |  |
|--|---|---|--|
|  | <p>9. Նախագծի 2-րդ հոդվածով լրացվող 27.2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի &lt;&lt;և այլ նպատակներով&gt;&gt; բառերը հանել:</p> <p>10. Նախագծի 2-րդ հոդվածով լրացվող 27.2-րդ հոդվածի 4-րդ մասի &lt;&lt;առնվազն&gt;&gt; բառը փոխարինել &lt;&lt;մինչև&gt;&gt; բառով, &lt;&lt;իսկ բնապահպանական անհրաժեշտության դեպքում լիազորված մարմնի թույլտվությամբ կարող է տրամադրել սահմանված չափից ավելի՝ համապատասխան հիմնավորման առկայության դեպքում&gt;&gt; արտահայտության մեջ հստակեցնել ինչ է նշանակում &lt;&lt;բնապահպանական անհրաժեշտություն&gt;&gt; կամ տալ հասկացության սահմանում:</p> <p>11. Լրացնել կետ, ըստ որի երկրորդ սերնդից սկսած Կարմիր գրքում գրանցված տեսակների համար սահմանել չափաքանակ ըստ կենդանատեսակի և պարտավորեցնել պահելու և օգտագործելու իրավունք ունեցող անձին լիազոր մարմնի և այլ շահագրգիռ կազմակերպությունների վերահսկողությամբ բաց թողնել բնություն: Այդ գործընթացը կազմակերպելու համար լիազոր մարմնի և համապատասխան գիտահետազոտական հիմնարկների, հասարակական կազմակերպությունների հետ համատեղ ձևավորել հանձնաժողով:</p> | <p>9. Ընդունվել է մասամբ.</p> <p>10. Ընդունվել է</p> <p>11. Ընդունվել է</p> | <p>9. Օրենքի նախագծի 27.2-րդ հոդվածի 3-րդ մասից հանվել է &lt;&lt;և այլ&gt;&gt; բառերը:</p> <p>10. &lt;&lt;առնվազն&gt;&gt; բառը փոխարինվել է &lt;&lt;մինչև&gt;&gt; բառով, &lt;&lt;իսկ բնապահպանական անհրաժեշտության դեպքում լիազորված մարմնի թույլտվությամբ կարող է տրամադրվել սահմանված չափից ավելի՝ համապատասխան հիմնավորման առկայության դեպքում:&gt;&gt; բառերը փոխարինվել է &lt;&lt;իսկ կոնկրետ տեսակի քանակի ավելացման վերաբերյալ հիմնավորված տվյալների առկայության դեպքում լիազորված մարմնի թույլտվությամբ կարող է տրամադրվել սահմանված չափից ավելի:&gt;&gt; բառերով:</p> <p>11. Օրենքի նախագծի 27.2-րդ հոդվածը լրացվել է նոր &lt;&lt;5. Կիսաազատ պայմաններում պահվող՝ Հայաստանի Հանրապետության Կարմիր գրքում գրանցված վայրի կենդանիների, սկսած</p> |
|--|---|---|--|

|                                |  |   |   |
|--------------------------------|--|---|---|
|                                | <p>12. Նախագծի 3-րդ հոդվածի &lt;&lt;օրվանից&gt;&gt; բառը փոխարինել &lt;&lt;օրը&gt;&gt; բառով:</p> <p>13. Նախագծում սահմանել դրույթ կամ հոդված անազատ և կիսաազատ պայմաններում վայրի կենդանիների, այդ թվում՝ Կարմիր գրքում գրանցված, պահելու և օգտագործելու իրավունք ունեցող իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց այդ կենդանիների սեփականության իրավունքով պատկանելիության մասին:</p> | <p>12. Ընդունվել է</p> <p>13. Չի ընդունվել</p>                    | <p>Երկրորդ կենսունակ սերնդից, Կարմիր գրքում գրանցված վայրի կենդանիներ պահելու և օգտագործելու իրավունք ունեցող իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձինք բնություն են բաց թողնում՝ սույն օրենքի 14-րդ հոդվածով սահմանված կենդանիների Կարմիր գրքի հանձնաժողովի եզրակացությամբ տրված չափաքանակներին համապատասխան:» մասով:</p> <p>12. Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:</p> |
| <p>&lt;&lt; կառավարություն</p> | <p>1. Նախագծի 1-ին հոդվածում «&lt;Օ-52-Ն» բառը փոխարինել «&lt;Օ-52» բառով:</p> <p>2. Նախագծի 2-րդ հոդվածից հանել «գույքագրում» բառը, քանի որ &lt;&lt; օրենսդրությամբ վայրի կենդանիները ենթակա են հաշվառման, այլ ոչ թե գույքագրման:</p> <p>3. Նախագծի 3-րդ հոդվածում «հրապարակմանը» բառը փոխարինել «հրապարակման օրվան» բառերով, իսկ «օրվանից» բառը՝ «օրը» բառով:</p>            | <p>1.Ընդունվել է:</p> <p>2.Ընդունվել է:</p> <p>3.Ընդունվել է:</p> | <p>1.Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:</p> <p>2.Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:</p> <p>3.Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:</p>  |